

Trädgårds- gatan.

Premiär 20 februari 2021

helsingborgsstadsteater.se

HELSINGBORGS
STADSTEATER

Trädgårdsgatan – Digital upplaga

I rollerna:

Mormor

Mamma

Dotter (samma karaktär men i olika åldrar)

Ulla Tylén

Evamaria Björk

Sasha Becker (som ung)

Birgitta Rydberg (som vuxen)

Av

Regi

Telematiskt koncept

Scenografi och kostym

Maskdesign

Ljus-, ljud- och videodesign

Jörgen Dahlqvist

Linda Ritzén

Linda Ritzén och Jörgen Dahlqvist

Yvonne Ericsson

Julia Westerlund

Jörgen Dahlqvist

“Söder är inte norr och norr och söder det är samma sak. Det ser ju likadant ut. Allt ser ju likadant ut. Hela Helsingborg ser ju ut som hela Helsingborg. Det är ju ingen skillnad. Det är samma sak var man än vänder sig. Det ser ju likadant ut.”

Foto: Johanna Enochsson

Tiden är ett landskap

AV LINDA RITZÉN, REGISSÖR OCH JÖRGEN DAHLQVIST, DRAMATIKER

I TRÄDGÅRDSGATAN heter det att tiden är ett landskap: alla tider existerar samtidigt och ibland också parallellt. Genom att flytta blicken ser vi hur detta landskap både förändrar sig och ändå hänger samman. I pjäsen rör vi oss mellan olika tider som sömlöst glider in i och ut ur varandra och ibland pågår parallellt. Tiden fungerar på samma sätt som den gör när vi tänker tillbaka på vårt eget liv. Minnet av någonting som hände i barndomen väcker minnet av något som hände under skoltiden, och det i sin tur får oss att minnas något någon sa förra veckan. Vi rör oss fram och tillbaka och försöker lägga ett pussel för att förstå våra egna liv. Hur blev vi dem vi blev? Kunde vi gjort andra val? Och samtidigt minns vi saker på ett sätt medan andra i vår familj minns dem på ett helt annat. Det är en konstant förändring – ett landskap är inte statiskt och det är inte heller vårt sätt att tolka det vi ser.

Pjäsen sträcker sig från mitten av sextioalet till nutid. Vi får följa mormoderns (Ulla) tvivel om hon ska starta familj, mammans (Evamaria) klassresa till arbetet som journalist på Helsingborgs Dagblad och dotterns kamp för att hitta en anställning och ett meningsfullt liv. Dottern spelas av två olika skådespelare: Sasha spelar den unga dottern som precis tagit studenten i mitten av nollnolltalet och försöker hitta en väg framåt i livet som mestadels innefattar arbetslöshet och stämpling och men även jobb på kafé. Hennes vedermodor kontrasteras mot den Birgittas vuxna problem i nutid, med utbrändhet från arbetet på Försäkringskassan, kampen mot att få rätt av den myndighet hon själv arbetat på och suget att bara fly in i berusning när livet blir för besvärligt.

Föreställningen är en skildring av olika generationers kamp för att hitta ett värdigt liv för sig själva med arbete och familj, med Helsingborg och Trädgårdsgatan som både utmaning och möjlighet till att skapa ett annat och nytt liv.

”Vi har lärt oss ett nytt uttryckssätt!”

Hur spelar man teater via en datorskärm? Det var en av flera svåra frågor som Trädgårdsgatans skådespelare måste hitta svar på när de snabbt ställde om från traditionella repetitioner till digitala.

Ulla Tylén

Vad har varit utmaningen för dig i detta nya format?

–Att fortfarande bejaka mina fysiska impulser, men komprimera dem. Det vill säga att skala ned det kroppsliga uttrycket till framförallt ansiktets uttrycksmöjligheter. Och då ögonen i första hand. Även rösten påverkas enormt. Istället för att rösten ska nå bakersta raden i salongen, ska den nå en publik på en armlängds avstånd.

Samtidigt måste uttrycket, kraften, känslan och äktheten vara densamma.

Hur har det påverkat dig att inte få den fysiska kontakten med medspelare och publik?

–Publiken finns ju inte nu, den får jag föreställa mig. Däremot finns ju medspelarna, men inte i samma rum. Ja, inte ens på skärmen. Jo, det gör de såklart, men vi kan aldrig möta varandras blickar genom skärmen när vi age-

rar. Vi måste spela direkt mot kamera-ögat. Först då uppstår kontakt mellan skådespelarna, för tittarna/publiken. Därför har jag övat upp lyssnandet. Jag lyssnar enormt uppmärksamt till mina medspelare. Mer än på scen. Genom lyssnandet anar jag medspelarens re-

aktioner, jag ser dem inte men jag hör dem. Detta föder i sin tur reaktioner från mig. Jag har även märkt att pauserna blir kortare. De håller inte lika länge i detta bildmedium som i en mer fysisk situation.

Birgitta Rydberg

Vad har varit utmaningen för dig i detta nya format?

–Att spela teater via länk med familj och hund hemma har varit en utmaning för koncentrationen. Men det har också varit väldigt mysigt. När jag har paus så är familjen här hemma. Sedan har vi tekniken som för mig lever ett eget liv. Jag skulle nog inte kalla mig för ett tekniskt geni direkt. Nu när jag vant mig tycker jag mer och mer att vi landat i något som många nog aldrig sett förut: en telematisk föreställning, som genren kallas.

Du är uppväxt i Helsingborg. Vad har du för relation till adressen Trädgårdsgatan?

–När jag tänker på Trädgårdsgatan ser jag mig själv som barn gå till balettlektionen på Kommunala musikskolan i Konsul Perssons villa. För mig är det en gata jag mest passerat när jag var ung och på väg till biblioteket eller biografen. Som liten tänker man nog inte på var man verkligen är, det är först flera år senare som man reflekterar.

Sasha Becker

Vad tänkte du när ni fick uppdraget att göra en digital föreställning?

– Min första tanke var neeej inte digitalt! Digital teater hör inte till min favoritteater. Den här texten ska höras live och tillsammans med andra. Men sen tänkte jag om och fokuserade på vad formatet kan addera till den här redan

ljuvliga texten. Kanske skulle det möjliggöra en närhet och intimitet att vara på Zoom? Även om mitt hjärta och hjärna allra helst hade velat vara på en scen med alla arbetskamrater och vår publik.

Vad har varit utmaningen för dig i detta nya format?

–Tekniken! Uppkopplingen! Att jobba hemifrån utan att fysiskt känna var mina kolleger befinner sig. Att känna närvaro och andning från de andra skådespelarna har jag saknat mycket. Det här sättet att jobba på är mer ensamt.

Evamaria Björk

Vad är fördelarna med att jobba i detta digitala format?

–En av fördelarna är att vi har lärt oss ett nytt uttryckssätt! Hur gör vi en uppsättning där vi bejakar både läget och skärmen? Hur ersätter skådespelaren IRL-mötet med sin motspelare med ett kameraöga? Vi har haft många diskussioner men det har bara varit positivt och roligt. Det har varit svårt också – men konstnärer är vana problemlösare.

Vad vill vi med Trädgårdsgatan?

Vad är det som är så märkvärdigt med Trädgårdsgatan? Den är en helt vanlig stadsgata tillkommen under en tid när staden Helsingborg var i stark expansion mot slutet av 1800-talet. Där växte stadsdelen Söder fram i takt med att järnväg och industrialism skapade arbetstillfällen som lockade den fattiga befolkningen från landsbygden. Söder sågs snart som kaotiskt och problematiskt, en plats som stod i bjärt kontrast till den gamla stadskärnan som också försågs med nya eleganta hus. Trädgårdsgatan blev gränsen mot Söder, mot det stökiga som fanns där borta på "andra sidan". På det sättet uppstod också föreställningen om "fina norr" och "fula söder" i Helsingborg.

Det märkvärdiga med Trädgårdsgatan är därför inte gatans utseende eller husens arkitektur. Det handlar snarare om var Trädgårdsgatan är belägen och vad den betytt för Helsingborg genom

åren som symbol och verktyg för att förstå och förklara vilken slags stad Helsingborg är. Den har hjälpt oss att förstå och sätta ord på klasstillhörighetens geografiska förankring. Gränsen har också gång på gång lyfts fram i olika sammanhang; socialt, hierarkiskt, politiskt och ekonomiskt. Den har också blivit ett sätt för helsingborgarna att få en fingervisning om vilken betydelse de själva har i det som betraktats som fint och fult, viktigt och oviktigt.

Trädgårdsgatan är därför ett pusselbygge av många olika tankar och idéer som fogats samman, plockats isär och använts på ett oräkneligt antal sätt genom åren. Allt beroende på vem som talar och i vilket syfte. Den har synliggjort somligt och osynliggjort annat, ibland sådant som kanske hade behövts synliggöras mer. Trädgårdsgatan är ju inte den enda gränsen i Helsingborg, inte den enda klassbarriären. Vi måste också frå-

Foto: Anders Eberfeldt, Studio-e

Elisabeth Högdahl är etnolog och verksam som forskare och lärare vid Lunds universitet. Hon är författare till boken *På andra sidan Trädgårdsgatan. Om Norr och Söder i förändringens Helsingborg*, som kom ut 2007.

ga oss vad som kan hända när vi väljer att INTE tala om Trädgårdsgatan.

För en del år sedan skrev jag en bok om allt detta. Den handlade inte bara om Trädgårdsgatan utan också om Helsingborg som klassamhälle. Så använde jag gränsen då. Boken skapade en viss debatt i Helsingborg eftersom jag också frågade om gränsen kanske spelat ut sin roll. Kanske behövde Helsingborg exempelvis en gemensam, neutral mittpunkt snarare än två spegelvända centrum avsedda för olika delar av befolkningen? Norrcity bytte också så småningom namn till City, Söder kallas bara Söder. Men så lätt tvättar man uppenbarligen inte bort Trädgårdsgatan från Helsingborg.

Och nu har en ny pjäs premiär som använder sig av Trädgårdsgatans symbolik. En ny pusselbit som ska läggas till de andra. Och nu tar berättelsen åter fart, och hur den slutar kan ingen av oss säga. Inte än, kanske aldrig. För så fungerar berättelser, de skapas, används, upprätthålls och förändras. Och de har en obändig och oberäknelig livskraft i människors och städers liv. Vi använder dem för att förstå oss själva, platsen vi bor på och de andra som finns runtomkring. På gott och ont. Berättelser om fint och fult tycks vara en för evigt levande följeslagare till staden och dess många människor.

Och vi måste ständigt fråga oss varför de finns där, och i vems intresse.

Telematisk och teknisk koordinering

Sufflös
Rekvisitörer
Kostymmästare
Transporter

Ernesto Mejia, Åke Lindborg,
Love Oskarsson och Jörgen Dahlqvist
Mia Florberger
Linda Ahlberg,
Mia Petersson
Katja Lindström, Jonas Svensson,
Ida Holmberg, m fl

**Redaktör föreställningsprogram
Formgivning program och affisch
Marknadsföring**

Projektledare marknadsföring
Presskontakt
Planeringschef
Föreställningsteknisk chef
Foajéchef
Chefsproducent
Producent
Teaterchefsassistent
Teaterchef

Jenny Petersson
Radek Labunski
Marknadsavdelningen
Helsingborg Arena & Scen
Maria Lindholm
Mira Jalamo
Elin Heijkenskjöld
Jonas Sandberg
Britta Jonasson
Michael Mania
Dennis Claesson
Josefin Zimmergren
Kajsa Giertz

**Scenversionen av uppsättningen:
Scenmästare
Scentekniker, framtagning**

Dekormålare
Teaterskräddare

Johan Andersson
Ida Holmberg, Katja Lindström,
Nils Fritsch
Katarina C:son Brandt
Andrea Ståleker Spenner, Cecilia Skog,
Mia Petersson
Lillebel Höglund, Julia Westerlund
Mattias Rönn, Christer Rosengren,
Frida Löw

Maskör och perukmakare
Dekorsnickare

Teatersmed
Biljettförsäljning
Fastighetsansvarig

Johan Andersson
Stefan Dahl, Josefin Persson
Christer Johansson

Föreställningen är cirka 1 h 40 min.

Alla behöver gå på teater.

Teater gör världen till en lite bättre plats. Det är vi säkra på.
För oavsett om du ser en nyskriven pjäs eller en hundraårig klassiker
vidgas dina vyer. Teater ger inblick i och förståelse för andras liv.
Och det är första steget mot en skönare värld.